

جلسه ی تاریخ شفاهی در تالار مهر عزیزاده، دانشکده ی ادبیات و علوم انسانی روز سه شنبه مورخ ۱۳۹۳/۰۸/۱۹ با حضور تعدادی از اساتید تاریخ دانشگاه اصفهان و جمعی از مدعوین و متخصصان تاریخ شفاهی مانند آقای دکتر علیرضا کمری (عضو ارشد انجمن تاریخ شفاهی ایران)، آقای کاظمی (دبیر انجمن تاریخ شفاهی ایران)، حجة الاسلام فخرزاده (عضو دفتر ادبیات انقلاب اسلامی در حوزه ی هنری تبلیغات)، حجة الاسلام محمدزاهدنجفی، آقای حمزه (نماینده ی جهادکشاوری واحد ایثارگران)، نمایندگان اداره ی حفظ آثار دفاع مقدس اصفهان، خمینی شهرونجف آباد، آقای هاشمی (نماینده دفتر نشر آثار امام خمینی ره)، آقای رسولی، سردار بخشی، سردار مشتاقی و تعدادی از دانشجویان سابق و فعلی تاریخ دانشگاه اصفهان تشکیل شد.

این جلسه با سخنرانی دبیر جلسه، آقای دکتر نورایی در ساعت ۱۰:۲۰ شروع گردید و به مدت سه ساعت به طول انجامید. جناب دکتر نورایی هدف از تشکیل این جلسه را بررسی فعالیت های ده سال گذشته ی انجمن تاریخ شفاهی ایران در سطح کشور و شاه بیت آن را بحث و بررسی درباره ی فعالیت های انجمن و سیاست گذاری های آن در ده سال آینده معرفی کردند. بدین منظور در این جلسه مطالب متنوعی در رابطه با تاریخ شفاهی در ایران از نقطه ی شروع آن یعنی از بدو انقلاب اسلامی تا زمان حال مطرح گردید.

در ابتدا آقای کاظمی، دبیر انجمن، از تأسیس این انجمن در سال ۱۳۸۳ ه. ش. سخن گفت و از نشست های گذشته این انجمن در شهرهای مختلف ایران به ویژه اصفهان سخن راند. طبق گفته ی ایشان: همان گونه که دانشگاه کلمبیا بنیان گذار تاریخ شفاهی در آمریکا است، دانشگاه اصفهان بنیان گذار تاریخ شفاهی در ایران می باشد. اما ایشان گله مند بودند که مقالات ارایه شده در نشست های تاریخ شفاهی اصفهان برخلاف مقالات نشست های شهرهایی مانند تهران و مشهد تاکنون به صورت یک کتاب مستقل چاپ و منتشر نشده است. سپس آقای دکتر کمری، ضمن توضیحی درباره ی نشست های تاریخ شفاهی، تلاش های انجام شده در این رابطه و نشست نهم، اظهار داشتند که تاریخ شفاهی در ابتدا حالتی احساسی و ادبی داشت اما با گذشت زمان به سمت تخصصی شدن پیشرفت کرده است. ایشان با تذکر آقای رسولی به لزوم تخصص برای مصاحبه گر در انجام مصاحبه تأکید کردند، چرا که در غیر این صورت از مصاحبه ای غیر فنی، تاریخ شفاهی بیرون نمی آید و تولید نمی شود. ایشان همچنین به موضوعی با عنوان تاریخ شفاهی تاریخ شفاهی اشاره کردند که همین جلسات و نشست ها می تواند در چنین راستایی تعبیر شود.

با اشارات آقای کاظمی و دکتر کمری به مسایل مهم کشورمان از زمان انقلاب و به ویژه مسأله ی هشت سال دفاع مقدس، جانبازان و خانواده ی شهدا، بحث این جلسه بر روی این موضوعات برای مدتی طولانی متمرکز شد.

آقای عباس اسماعیلی، نویسنده و کارگردان جنگ، از معضل فراموشی در حوادث اولیه ی جنگ و شهادت افرادی که در این زمینه نقش داشته اند، سخن گفت و به نشر کتابی درباره ی لشکر نجف اشرف اشاره کرد. آقای حمزه نماینده ی جهاد درباره ی اهمیت جهاد سازندگی در تاریخ انقلاب و جنگ سخن گفت و در ادامه از غفلت انجمن تاریخ شفاهی ایران از این نقش انتقاد کرد و خواهان توجه بیشتر به این مسأله شد. که این سخنان با واکنش آقای دکتر کمری و بعضی از حضار در شمردن کارهایی که در این زمینه انجام شده است، مواجه گشت. در ادامه سردار بخشی (مسئول حفظ آثار دفاع مقدس) از لزوم هماهنگی تاریخ شفاهی جنگ با نیازهای جامعه سخن گفت و در راستای تخصص گرایی در تاریخ شفاهی، ابراز داشتند: بهتر است هنگام مصاحبه درباره ی هر موضوع به تخصص فرد مصاحبه شونده توجه شود و پاکسانی مصاحبه نکنیم که از یک موضوع خبر ندارند. سردار مشتاقی (مدرس درس دفاع مقدس در دانشگاه) ضمن تأکید بر نقش بیش از ظرفیت وجودی اصفهان در دوران جنگ، ابراز داشتند که متأسفانه بخش زیادی از رزمندگان و فرماندهان جنگ را فراموش کرده ایم و به آنها مراجعه نکرده ایم به ویژه افرادی که دچار سرطان و بیماری های لاعلاج شده اند. توصیه ی

ایشان دعوت جمعی از مردم توسط صدا و سیما برای مصاحبه شدن و مصاحبه کردن بود، مردمی که از جنگ و بمباران ها خاطرات زیادی دارند.

آقای کرمی عضو ستاد کنگره ی بزرگداشت شهدای خمینی شهر از فعالیت های خویش از سال ۱۳۸۳ و اینکه دکتر کمری برای آنها کلاس آموزشی تاریخ شفاهی دایر کرده اند، سخن گفت و به چاپ ده عنوان کتاب در این حوزه وسی عنوان کار در دست اجرا اشاره کردند. ایشان از اساتید تاریخ در خواست کردند که کارهای پایان نامه ای دانشجویان تاریخ رابه این سمت هدایت کنند. در همین راستا آقای هاشمی از ضبط ۳۰۰ ساعت مصاحبه در بنیاد نشر آثار امام خمینی(ره) خبر دادند که بخشی از آنها منتشر گردیده است.

در کنار جنگ و مسایل مربوط به آن، حجة الاسلام محمدزاهد نجفی درباره ی تاریخ شفاهی حوزه، سختی های کار مصاحبه در تاریخ شفاهی و لزوم صبر و تحمل در انجام این کار، فعالیت های خویش درباره ی مصاحبه با علما و حتی اطرافیانی که با آنها در ارتباط بوده اند، سخن گفت و در پایان از حضار درخواست کرد که اگر عالمی رامی شناسند برای مصاحبه به او معرفی کنند.

بخشی از این جلسه به پرسش و پاسخ گذشت و همراه بادیگر حضار، تعدادی از دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکتری تاریخ دانشگاه اصفهان مسایلی رامطرح و پیشنهاد کردند که در زیر خلاصه ای از این نظرات ذکر می گردد:

پیشنهاد مصاحبه با فرماندهان عراقی جنگ و در صورت امکان مصاحبه بادشمنان ایران به منظور کسب دیدگاهی جامع مربوط به مسایل دفاع مقدس، پیشنهاد تأسیس شعبی از انجمن تاریخ شفاهی ایران در شهرها ی مختلف ایران به منظور آموزش افراد، تعمیم تاریخ شفاهی به بدنه ی جامعه ی ایران، ایجاد انگیزه و جلوگیری از احساسی شدن تاریخ شفاهی.

در جواب آقای دکتر نورایی از ایجاد سایتی برای تاریخ شفاهی ایران، ارایه ی مقالات کوتاه در حد حوصله ی مردم تا سطح حداکثر ۱۲۰۰ کلمه و آموزش مجازی تاریخ شفاهی ایران در این سایت خبر دادند. ایشان همچنین اظهار امیدواری کردند که بانکی از مصاحبه ها در این سایت برای استفاده ی محققان و عموم مردم قرار داده شود، امری که در کشورهای پیشرفته ی جهان رایج است.

آقای کاظمی در پاسخ ضمن استقبال از این پیشنهاد ها، درخواست وقت و مهلت کردند تا ساز و کار این امور بررسی شود. ایشان از عدم وضوح و نامشخص بودن نظام حقوقی مصاحبه در ایران سخن گفتند. توضیح اینکه هزینه ی مالی زیاد انجام مصاحبه ها و احساس ناامنی بعضی از افراد از انجام مصاحبه و مطرح کردن اطلاعات خود با دیگران باعث محدودیت نشر این مصاحبه ها به شکلی آزاد گشته است.

در این جلسه به لزوم توجه به آسیب شناسی تاریخ شفاهی در ایران من جمله ضعف موجود در انجام ترجمه آثار مربوط به تاریخ شفاهی نیز پرداخته شد و جناب دکتر کمری به پراکندگی منابع جمع آوری تاریخ شفاهی در ایران اشاره کردند که تا ایجاد یک بانک مرکزی برای تاریخ شفاهی فاصله ی زیادی وجود دارد.

آقای دکتر منتظرالقائم (مدیر گروه تاریخ دانشگاه اصفهان) ضمن استقبال از پیشنهاد یکی از دانشجویان برای نشر یک مجله ی علمی و پژوهشی درباره ی تاریخ شفاهی، از اقدام گروه تاریخ دانشگاه اصفهان برای تبدیل شدن به دانشکده ی علوم تاریخ و ایجاد گرایش تاریخ شفاهی در مقطع کارشناسی ارشد در این دانشگاه در آینده ای نزدیک اظهار امیدواری کردند.

در پایان آقای دکتر نورایی ضمن تشکر از حضور شرکت کنندگان از طرح نظریه ای به ابتکار خویش با موضوع تاریخ شفاهی خرد (micro oral history) در جلسه ای دیگر خبر دادند.

ضمناً در پایان این جلسه آقای دکتر کمری، یک جلد کتاب خویش با عنوان "بازیابی یک واقعه، خرمشهر ۱۲۷۳ ه. ق. کتابچه ی مرحوم خانلرمیرزای احتشام الدوله در باب جنگ ایران وانگلیس در محمّره" به حضار هدیه کردند.

حجة